

Höstraps

OS-22, OS-23, OS-24, L7-822

Intresset för sortprovning av höstraps i Sverige är fortsatt mycket stort. Under 2012 testades 65 olika sorter samt 3 mätare i totalt 3 olika serier. 52 av dessa 65 sorter var hybrid sorter. Antalet provade linjesorter fortsätter att minska och var under året 13 stycken. Skördenivån i årets försök är överlag mycket hög.

Etableringen av årets försök var ganska besvärlig. I Västergötland föll stora mängder regn under augusti 2011 varför ett försök inte kunde sås utan flyttades till Skåne. Försöket som placerades strax utanför Malmö blev i jämförelse med andra försök ganska sent sått och hårt angripet av grämögel. Vinterskador förekom i försöken i västra Skåne medan de i Östra Skåne och norr ut övervintrade bra. Ytterligare ett försök i Västergötland fick kasseras beroende på den våta hösten. Ett försök i Östergötland kasserades på grund av kraftigt uppslag av åkersenap som medförde utvintring på grund av för tjockt bestånd. Man kunde tydlig se hur tillväxtpunkterna skjutit på höjden i de rutor där senap ökat på plantantalet.

Den ovanligt milda hösten gjorde att försöken växte sig mycket kraftiga vilket var en av orsakerna till den höga skörden. En gnutta snö under de allra kyligaste dagarna i februari räddade mycket raps. Allra kallast var rysskylan som drabbade Gotland med temperaturer på under minus 30 grader! 5-10 cm snö gjorde dock att övervintringen blev näst intill perfekt. Vinterskador uppstod i stället i sydvästra Skåne som var snöfritt under samma period och trots att temperaturerna var något humanare än ute på Gotland medförde avsaknaden av snö att köldskador kunde observeras. Det måste dock konstateras att vinterhärdigheten i den stora majoriteten av höstrapssorter är mycket god och att den goda höstutvecklingen varit av stor betydelse för övervintring och skörd. Skadorna på omkringliggande höstvetefält var ofta betydligt allvarligare än i höstrapsen.

SORTBESKRIVNINGAR

För sista året har linjesorten Carousel varit mätare i försöken 2012. Från och med skörden 2013 övergår vi till att använda sortblandning som mätare.

Det finns ingen plats att här redovisa beskrivningar för varje enskild sort. För detta hänvisas till sortval utgiven vid SLU. Däremot kan vi göra ett nedslag bland de mest intressanta egenskaperna och finna ett antal utmärkande sorter.

Det stora antalet sorter i provning innebär att konkurrensen om att vara bäst är hård. Sorten Excalibur som varit marknadsdominerande under många år har nu fallit tillbaka från att vara ensam toppsort i större delen av landet. I stället har återigen ett antal MSL-hybrid slagit sig in bland OGURA-hybriderna. OGURA är det hybrissystem som flertalet förädlare använder sig av. De allra högsta skördarna finner vi också bland hybriderna. I samtliga områden representerar hybriderna minst 8 av de 10 högst avkastande sorterna. De linjesorter som slår sig in bland de 10 bästa sorterna är NK Festivo, Epure och Alegria.

Stjälkstyrkan är mestadels god och endast signifikant svagare stjälkstyrka har Catalina. Mest stjälkstyva är sorterna Epure, Compass, Cult, Dimension och Vision. Flera andra sorter har också betydligt bättre stjälkstyrka än mätaren.

Samtliga sorter förutom dvärghybriderna PR44D06, PR45D05 och PR45D07 är längre än mätaren. Allra längst är PR46W20 följt av Compass och Bonanza.

Övervintringen är överlag mycket god. Sorter med sämre övervintring än mätaren är inte odlingsvärda annat än längst i söder på de mest gynnsamma lokalerna. Allra bäst vinterhärdighet har sorterna SW Apanaci, Cult, SW Apart och Sherpa.

Mognadstiden är för mätaren 347 dagar och flertalet sorter mognar någon dag tidigare eller senare. Allra tidigast är hybriderna Arkaso och allra senast linjesortern Heritage.

Tabell I. Avkastningsresultat från sortförsök 2012 i område D+E. Omr F endast hybrider

Hybridsorter	Område D+E		Område F	
	Råfett	Antal förs.	Rel. Tal*	Antal försök
Carousel	kg/ha 1 950	5		
	rel.tal			
PR46W26	115	2		
SY Carlo	115	2		
Mascara	114	2		
DK Exstorm	113	2		
Inspiration	111	2		
Compass	110	2	105	
Bonanza	109	2		
Avatar	109	2		
Dynastie	109	2		
SWO R 405	109	2		
Genie	109	2		
SWO R 203	109	2		
Anterra	109	2		
Artoga	108	2		
MH 09H19	108	2		
DK Expower	107	2	116	
SWO R 401	107	2		
PR46W20	106	2	100	
Gladius	106	2		
NK Speed	106	2	99	
Visby	105	2	107	
V2750L	105	2		
SWO R 658	104	2		
SW Tumnus	104	2		
Marcopolos	104	2		
Abakus	104	2		
Sherpa	103	2		
Dimension	102	2	90	
SY Kolumb	102	2		
Bagira	102	2		
Brentano	101	2		
Primus	101	2		
NK Technic	100	2		
PR45D05	99	2		

Tabell I forts. Avkastningsresultat från sortförsök 2012 i område D+E. Omr F endast hybrider

	Område D+E		Område F	
	Råfett	Antal förs.	Rel. Tal*	Antal försök
Habile	99	2		
SW Vista	98	2		
NK Caravel	98	2		
BCSMAOS003	98	2		
Troubadour	98	2		
Arkaso	98	2		
SWO R 660	98	2		
SWO R 1374	98	2		
PR44D06	97	2	100	
Status	97	5	100	
SW Apart	96	2		
Natalie	96	2		
Excalibur	95	2	110	
PR46D07	95	2		
Havane	94	2		
Sensation	90	2		
BCSMAOS004	88	2		
SWO R 1375	87	2		
Bering	79	2		
Linjesorter				
Carousel	1 950	5		
Epure	111	3		
Cult	107	3		
SW Apanaci	107	3		
NK Festivo	106	3		
Noblesse	105	3		
Galileo	102	3		
Heritage	93	3		
Catalina	91	3		
Fashion	91	3		
NK Diamond	91	3		
ES Alegria	90	3		
Sesame	88	3		
Vision	88	3		

* I område F är Status mätare med relativtal 100.

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök 2008-2012

Hybridsorter		Område D+E		Område F	
		Råfett	Antal försök	Råfett	Antal försök
Carousel Mon	kg/ha	1 850	29	1 280	2
	rel.tal	100			
PR46W20		118	8	135	5
Compass		116	11	136	5
PR44D06		116	8	139	5
Sherpa		116	4		
Mascara		116	4		
Bonanza		116	4		
Dimension		113	8	123	5
PR45D05		113	8		
Primus		113	4		
SW Apart		112	8		
DK Expower		112	4		
Dynastie		112	4		
Abakus		111	8		
Visby		110	11	136	8
Artoga		110	4		
SY Kolumb		110	4		
Excalibur		109	16	145	10
SW Tumnus		109	8		
Brentano		109	4		
NK Technic		107	15	131	5
NK Speed		107	13		
PR46D07		107	4		
SW Vista		106	8		
NK Caravel		105	8		
Bagira		105	4		
Arkaso		104	11		
Sensation		104	4		
BCSMAOS003		103	4		
Status		102	29		
Bering		89	4		

Oljehalten i mätaren är 48,5 % av ts. Allra högst oljehalt har hybriden Compass och PR46W20, båda med 50,8 % i oljehalt. Andra sorter med hög oljehalt är Dimension, SW Apanaci och Alegria.

SKÖRD

Skörden mäts och jämförs i kg råfett per hektar vid 9 % vatten vilket då speglar värdet på vad odlaren får med den prisgrundande oljehaltsbetalningen. Man skall alltså inte välja sort efter fröskörd, inte efter hög oljehalt utan kombinationen härutav som är kg råfett per hektar.

I de fyra stora höstrapsområdena, A, B, D och E är sorterna Compass, Sherpa, Mascara, och PR46W20 högst avkastande. Dessa 4 hybrider är också de allra högts avkastande vid en helsvensk jämförelse med ett mycket stort antal försök. I område A har Bonanza, område B SY Kolumb och i område D+E PR44D06 också visat prov på mycket hög avkastning bland sorter provade mer än 2 år.

Sorter som utmärkt sig med hög avkastning och provats för första året 2012 är DK Exstorm, PR46W26, Inspiration, Avatar och SY Carlo.

Tabell 2 forts. Avkastningsresultat från sortförsök 2008-2012

Linjesorter	Område D+E		Område F		
	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal försök	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal försök	
Carousel	kg/ha	1850	29	1280	2
	rel.tal	100			
NK Festivo		111	8		
Epure		111	11		
SW Apanaci		108	8		
Cult		108	13		
Galileo		106	13		
Noblesse		106	11		
Fashion		103	8		
ES Alegria		102	5		
Vision		102	13		
Catalina		101	13	122	9
Sesame		101	5		
NK Diamond		98	5		
Heritage		98	8		

Tabell 3. Sortegenskaper 2008-2012. Samtliga sorter, sortnamn följt av H indikerar hybrid

	Mognad tid dagar	Strållängd cm	Stjälk styrka	Övervintring	Råfett % av ts
Carousel	347	121	83	80	48,5
Abakus H	-2	11	8	4	48,7
Arkaso H	-3	9	4	5	47,8
Artoga H	-2	16	3	5	48,7
Bagira H	-2	12	1	5	48,2
BCSMA05003 H	-1	18	-3	5	47,7
Bering H	0	18	11	-1	49,1
Bonanza H	1	20	9	3	49,4
Brentano H	-1	17	8	5	49,6
Catalina	-2	1	-7	4	48,7
Compass H	1	21	13	5	50,8
Cult	1	6	12	6	49,7
Dimension H	0	17	12	3	50,6
DK Expower H	-1	12	5	2	49,4
Dynastie H	0	15	7	4	49,2
Epure	1	9	13	1	49,7
ES Alegria	-2	6	6	1	50,1
Excalibur H	-2	10	0	5	49,0
Fashion	1	9	10	2	49,4
Galileo	0	6	11	4	49,6
Heritage	3	9	8	4	48,6
Mascara H	0	9	6	3	49,1
NK Caravel H	0	17	3	2	48,3
NK Diamond	1	0	3	1	49,2
NK Festivo	2	11	10	5	49,7
NK Speed H	0	15	5	1	48,5
NK Technic H	-1	19	2	3	48,2
Noblesse	2	0	8	-1	49,3
PR44D06 H	0	-7	11	4	49,5
PR45D05 H	1	-16	10	0	48,8
PR46D07 H	0	-15	8	1	48,9
PR46W20 H	-1	22	9	3	50,8
Primus H	0	6	9	5	49,5
Sensation H	1	15	9	1	49,3
Sesame	1	9	9	-2	49,0
Sherpa H	-1	6	7	6	49,4
Sortblandning	-1	10	8	1	48,8
Status H	-2	16	-4	4	48,5
SW Apanaci	1	6	9	7	50,2
SW Apart H	-1	15	8	6	49,4
SW Tumnus H	0	16	11	4	49,8
SW Vista H	0	18	7	4	48,0
SY Kolumb H	0	16	6	3	48,7
Visby H	-1	14	8	5	48,4
Vision	1	7	12	2	48,7